

ХРИСТІЯНСЬКИЙ ГОЛОС

УКРАЇНСЬКА ЦЕРКОВНА ГАЗЕТА • UKRAINISCHE KIRCHENZEITUNG

РІК ВИДАННЯ • JAHRGANG 68

ТРАВЕНЬ • MAI 2016 • Nr. 9 (2941)

ЦІНА • PREIS • 1,50 EURO

ВЕЛИКОДНЕ ПОСЛАННЯ ІЄРАРХІВ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

Вітаємо Вас з Воскресінням Христовим! Це – справді Празник народження нового світу. «Сьогодні все наповнилося світлом: небо, земля і глибини підземні. Нехай же празнує вся вселенна Христове воскресіння. Це день, що його створив Господь!», – так оспівуємо це «чудо із чудес» у каноні Пасхальної Утрени.

Інші дні – зради, засуду, втечі – це дні нашого гріха. Наші дні є наповненими чварами, заздрістю, брехнею, зрадою, корупцією, вбивствами, війнами. Проте, Господь у безмежному своєму милосерді дарує нам свій день: день перемоги істини, світла, нетління – це є день Воскресіння.

▼ Продовження на 2 стор.

ВСЕЧЕСНІШІ ОТЦІ,
ПРЕПОДОБНІ БРАТИ І СЕСТРИ
В МОНАШЕСТВІ,
ДОРОГІ В ХРИСТІ БРАТИ І СЕСТРИ!
ХРИСТОС ВОСКРЕС!

«Це день, що його створив Господь, тож радіймо і веселімся у ній!» (Пс 118).

Фра Беато Анджеліко (1400-1455), «Жінки біля порожнього гробу»

XI

Петро Шуклінов, журналіст: Він був одним з перших. Помер на своїй землі. За свої ідеали. «Руський мір» вбив його за те, що він вірив в Україну. За принципи. За те, що не хотів бути зрадником. Він не ламався. Хоча був у самому пеклі, де навколо майже не було нікого, хто б його спомагав. «Дякую тобі за підтримку, крім тебе мене ніхто не підтримає», – це були його останні слова, сказані дружині. Тепер його ім'я на табличці в Слов'янську. І, сподіваюся, у вашій пам'яті. Не забувайте його ім'я. Будь ласка. (А.Ф.)

ДВА РОКИ ТОМУ ПОЧАЛАСЯ АТО...

В половині квітня 2014 року невідомі зі зброєю захопили адмінбудівлі у Слов'янську. Протягом двох місяців – аж до визволення українською армією – місто було окуповане сепаратистами та росіянами. Саме з цих подій в країні розпочалася т.зв. антитерористична операція. Однією з перших жертв наступу «руського міра» став 42-річний Володимир Рибак, депутат міської ради в Горлівці (нині під окупацією), який самостійно намагався протиставитись захопленню державної будівлі. Його викрали і жорстоко замучили. **Військовий оглядач Юрій Бутусов писав в ті дні:** «Катували жахливо. Краще ці фото нікому не бачити. Це робили не люди, а звірі. Палили вогнем, різали ножами...». Посмертно Володимира Рибак нагородять званням «Герой України», у визволеному Слов'янську відкриють пропам'ятну таблицю.

105 років історії організованого життя українців в Баварії. Як воно починалося, як воно твориться у наш час. Знайомтеся на 5 та 6 сторінках

ВЕЛИКОДНЄ ПОСЛАННЯ ІЄРАРХІВ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ЗАХІДНІЙ ЄВРОПІ

▼ **Продовження. Початок на 1 стор.**

Надихаючись днем Христового Воскресіння, маємо особливий час, щоб поглибити нашу віру. Подивімося на Апостола Петра, який побоявся жінки і слуги, і відкріс Христа. Проте він, після Воскресіння, не боїться піти на майдани і голосити, що Той, Якого розп'яли, є Паном Всесвіту. Його беруть під арешт, але його це не зламає. Перед тими, які вбили Христа, він проголошує свою віру у Христа воскреслого. Його кидають до в'язниці. І там він говорить про Христа переможця, Якого світ не впізнав і не прийняв (Ів 1, 10–11). Вони-бо чекали такого Месію, який дав би політичну свободу, суспільно-економічний добробут та безтурботне життя. Насправді ж Месія – це слуга Господній, Який не відчиняє уст своїх, хоча ведуть Його на муки... Христос таким чином раз і назавжди показує усьому людству, як можна відновити людську упалу природу. Він неначе нам прокладає сліди, по яких ми можемо попрямувати тернистим, але спасеним шляхом.

Тому, нехай нас сьогодні не лякає як послідовників Христових те, що Він нам передвіщав: «Вас будуть зневажати, гонити та виговорювати всяке лихо на вас, обмовляючи Мене ради» (Мт 5, 11); «Вас волочитимуть і до правителів, і до царів за Мене, щоб свідчити перед ними й поганями» (Мт 10, 18). І саме першим таким свідком Христа для світу став Апостол Петро, його, як і Учителя, таки розпинають. Але йому більше не страшна смерть, йому важливо те, що він вмирає за Христа!

Подивімося також і на Апостолів в Оливному городі, які зі страху повтікали. Та все-таки ці ж самі апостоли після Воскресіння по всіх закутинах світу свідчать про свою віру у Христову перемогу, і по всіх трибуналах світу проповідують Христа. Так і оспівує Пасхальна Утрень: «Поведи навколо очима твоїми, Сіоне, і глянь. Ось бо прийшли до тебе від заходу і півночі, півдня і сходу, як богосайні світила діти твої!».

Сьогодні і ми по-особливому є дітьми цих свідків віри. Адже ми є нащадками мільйонів чоловіків і жінок, які повірили, полюбили, і віддали своє життя за Христа воскреслого. Подивімося на наших братів і сестер, які за віру у Христа воскреслого не боялися мук, тюрем, Сибіру. Не біймося

і ми сьогодні свідчити віру у Христа, Якого сучасний світ по-новому розпинає! «Адже, маючи навколо себе таку велику хмару свідків, – закликає нас Апостол Павло, – відкиньмо всякий тягар і гріх, що так легко обмотує, і біжімо витривало до змагання, що призначене нам, вдивляючись пильно в Ісуса, засновника й завершителя віри, Який, замість радості, що перед ним була, витерпів хрест, на сором не звертаючи уваги, і який возсів праворуч Божого престолу» (Єв 12:1).

Отож, будьмо людьми воскресіння! На зразок Ісуса Христа розділяймо радість, братерство, здоров'я. Тому, «Прийдіте, пиймо нове пиття, що не з каменя неплодного чудесно випливає, але з нетління джерела, яке виточив із гробу Христос; в Ньому ми утверджуємось» (Пісня 3 з канону Пасхальної Утрени).

Коли Ісус сліпим відкривав очі – це вже звичення воскресіння; коли Він розмножував хліби, бісів виганяв, прокажених очищав – це вже прояв воскресіння. І Христос дарує нам свою силу згідно з нашими дарами, тож будьмо тими, що розсвіають по світі світло Його воскресіння! Не вистачить раз на рік піти до церкви, щоб посвятити паску, написати писанку, вбратись у вишиванку, щоб святкувати Христове воскресіння. Треба зробити так, щоб світло Христового воскресіння освітлювало нашу родину, нашу щоденну працю, нашу церковну громаду, ціле суспільство. Треба собі усвідомити, що навколо нас тисячі нових гробів, дітей сиріт, що плачуть за своїми батьками, біженці, воїни, що стоять на фронтах. Їм треба понести хоч би мале світло воскресіння! Нехай же не пройде жодний наш день без світла воскресіння, допомоги, довіри, любові...

Дорогі, саме тепер ми переживаємо Ювілейний Рік Божого Милосердя! Ісус Христос, «Який прийшов, добро творячи та зціляючи всіх» (Ді 10,38), і «вигоюючи всяку хворобу і недугу» (Мт 9,35), під час своїх страждань, Він, на перший погляд, виглядає нам як той, що сам найбільше потребує милосердя. Він здається нам тим, що навіть мав би просити милосердя, бо Його арештовують, катують, зневажають, терновим вінком вінчають, прибивають до хреста, на якому серед страшних мук Він помирає. Можливо, ми собі поставимо

питання: чому Бог Отець так покарав свого Сина, чому саме до Нього не виявив милосердя? Це великий парадокс Божої любові. Покарав свого Сина, щоб нас не покарати: «Того, Хто не знав гріха, він за нас зробив гріхом» (2 Кор 5,21). І це зрозумів Ісус в Оливному городі: «Отче, хай буде не Моя, а Твоя воля!». Саме так Бог Отець захотів, щоб Христос став обличчям Божого милосердя: «Ті, що були в оковах адових, побачивши безмежне Твоє милосердя, до Світла радісно поспішали, Пасху хвалячи вічною» (канон Пасхальної Утрени).

З волі свого Небесного Отця, Ісус доходить до аду, до глибини людської нужди, як «чоловік болів», відчуваючи на собі всі можливі людські болі, фізичні, психологічні і душевні, щоб від самих глибин відчувати тягар гріха, і одночасно від глибин людської нужди просіяти все любов'ю, милосердям, і показати людині дорогу до воскресіння. «Зійшов Ти, Христе, в глибини підземні, і розбив кайдани вічні, що держали ув'язнених, і на третій день, як із кита Йона, воскрес Ти із гробу» (Пісня 6 з канону Пасхальної Утрени). Любов не може вмерти! Її засуджують, топчуть, розпинають, рівняють із землею, але вона завжди воскресне! Любов не вмирає. Її сутність – життя і воскресіння!

Пасхальне таїнство це вершина об'явлення і здійснення милосердя, яке здатне виправдати людину і сказати розп'ятому злодієві, що «сьогодні будеш зо мною в раю». Тому Його милосердя і є основою нашого воскресіння. По мірі того, як ми слідуємо за Христом, Який сказав: «Будьте милосердні, як і Отець ваш Небесний милосердний» (Лк 6,36), зможемо брати участь у воскресінні наших братів у потребі, навіть найменшими добрими ділами. Де милосердя, там зникає жорстокість, пропадає насилля.

Дорогі! Сьогодні, може як ніколи, посеред страждань світу і нашого народу, є нагода нашими жестами милосердя принести світло воскресіння нашим братам і сестрам у потребі. І співати про перемогу: «Хоч і до гробу зійшов Ти, Безсмертний, то адову зруйнував Ти силу, і воскрес, як переможець, жінкам мироносицям звістивши: «Радуйтеся!» І мир дарував Ти своїм апостолам, упалим же подав воскресіння!» (кондак Пасхальної Утрени). Мир, якого нам так потрібно!

Святкуймо «перемогу над смертю, знищення аду, іншого життя вічного початок»!

Мир Вам! Радіймо і веселімося, бо Христос воістину воскрес!

Дано в Мюнхені, Лондоні, Римі, Парижі, 19 квітня 2016 р.Б. в празник Переставлення св. Методія, учителя слов'янського

† ПЕТРО (Крик), Апостольський Екзарх для українців у Німеччині і Скандинавії

† ГЛІБ (Лончина), Єпископ Єпархії Пресвятої Родини в Лондоні, Апостольський Візитатор для українців в Ірландії

† ДІОНІСІЙ (Ляхович), Апостольський Візитатор для українців в Італії та Іспанії

† БОРИС (Гудзяк), Єпископ Єпархії св. Володимира в Парижі, Апостольський Делегат у Швейцарії і країнах Бенілюксу

З Катехизму УГКЦ

Христовою Пасхою знищений «останній ворог – смерть» (1 Кор. 15, 26), супроти якого людина була безсила. «Щоправда, ми й тепер помираємо, як і раніше, але не залишаємось у смерті; і це не означає помирати... Сила смерті та справжність смерті в тому, що померлий уже не може повернутися до життя... Якщо ж він після смерті оживе, і то кращим життям, то, значить, це вже не смерть, а успення». Воскресіння Христа є єдиною і неповторною історичною подією та основою християнської віри: «А коли Христос не воскрес [...], то марна й віра ваша» (1 Кор. 15, 15). Віра у воскреслого Христа є початком нашої Пасхи. (219)

Мордовія, 1963 рік. Отці: Зиновій Карась (ліворуч), Павло Василик, Степан Мамчур (рукоположений Й. Сліпим).

Євген Свєрстюк про о. Ст. Мамчура: Були на зонах праведники – люди, які вміли мовчати про свої болі і дбати про ближнього. От, скажімо, був такий чоловік Степан Мамчур з Волині, який помер при мені в 77-му році у лагері. Це був інший тип героя. Чоловік, який світив іншим. Але таких людей було небагато. (ІІЦ)

ХІ

ВЛАДИКА ПАВЛО ВАСИЛИК ПРО ВЕЛИКДЕНЬ В ТАБОРАХ

Мені здається, що духовне піднесення може більше було, як вдома, на волі. Тому що ми не тільки внутрішньо духовно підготувалися до цього свята, очікуючи того торжества в тих тюремних умовах, але ми ще жертвували самі собою, щоб святкувати таке свято. А саме: хоч були ми дуже голодні, ми по кілька днів, майже 3 дні не брали хліба, не їли, не брали цукру, той мінімум, що нам давали – столову ложку на добу. Ми то все складали, той хліб, то все, і вечерю чи сніданок, – на Великодні свята спільно по бараках сідали до столу. (З архіву ІІЦ)

Думи мої...

ЯЦЕНЮК...

Скажи мені, шановний приятелю, як ти вважаєш, готуючи війну проти певної країни, чи готує ворог удар по економіці противника? Правильна відповідь! Часто-густо удар по економіці навіть перебільшує удар по військам. Німці за кайзера не даремно платили більшовикам, аби ті страйки на підприємствах влаштували. Інші

німці, вже за Гітлера, не даремно обкладали Британію морською блокадою. Удар по економіці набагато ефективніший за удар по арміях – зі зламаною економікою не воює ніяка армія.

Як ти гадаєш, приятеле, по нашій економіці били? Правильна відповідь! Чимало деталей нам відкриються за багато років, зараз вони – комерційна і політична таємниця.

Незалежна Україна від моменту свого існування як явища, мала шістьох прем'єрів, що керували економікою країни під час війни. Володимир Чехівський – кандидат богослов'я; Сергій Остапенко – сільський учитель; Борис Мартос – учитель математики і земський діяч; Ісаак Мазепа – агроном; Вячеслав Прокопович – учитель історії, Арсеній Яценюк – дві вищі освіти, правознавець і фахівець з обліку та аудиту.

Перші п'ятеро діяли під час Перших Визвольних Змагань. Останній – в наш час. У перших п'яти справи йшли від одного до одного гірше, аж доки керувати українською економікою у листопаді 1919 р. стало неможливо через відсутність оної внаслідок військової та економічної катастрофи.

Яценюк прийняв українську економіку після Майдану з боргами Янука, в стані, коли інвестиції впали до нуля, а розходи злетіли до небес (армія!). Лишає він її, коли українська армія на Донбасі лоскоче російському ведмедю боки багнетами, з грішми і перспективами. Арсенію Яценюку можна більше не робити нічого – в історію своє ім'я він уже вписав жирними літерами. І як би не казилися зараз його політичні вороги і вічно ненажерливий і незадоволений люмпен, для історії Арсеній Яценюк залишиться першим прем'єром воюючої, але нескорої України.

І більше нічого не треба казати.

Дмитро Вовнянко, з Фейсбуку

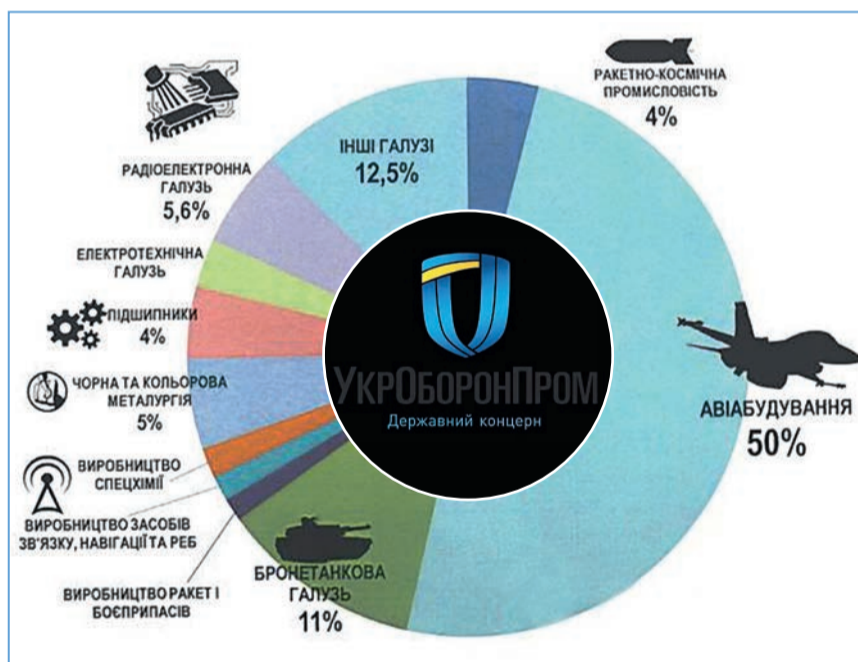
ХТ

КРИТИЧНА ЗАЛЕЖНІСТЬ ВІД РОСІЇ ПОДОЛАНА

За даними Державного Концерну «Укроборонпром», нині найменша потреба в імпортозаміщенні у ракетно-космічній галузі – 4%, а найбільша – в авіабудуванні – 50%. Найскладнішим залишається питання заміщення російських компонентів до літаків «Антонов».

Протягом усіх років існування незалежної України і, зрозуміло, з початком військової агресії Росії на Донбасі, вітчизняний оборонно-промисловий комплекс мав величезну залежність від російських комплектуючих. У Кремлі про це добре знали і тому почували себе доволі комфортно, бо вірили в те, що українським підприємствам не вдасться виробляти озброєння та військову техніку самотужки. А отже, українцям не буде чим оборонятися від окупаційних військ. Проте «експерти» північного сусіда сильно прорахувалися.

Дійсно, ще кілька років тому на вітчизняних підприємствах в умовах повного розриву будь-яких зв'язків із РФ довелося шукати можливі шляхи вирішення проблем з поставками та виробництвом комплектуючих. Частково деталі закуповувалися в лояльних до України державах, які колись були в складі соціалістичного блоку і мають значні запаси компонентів ОВТ до радянської техніки. Серед таких країн Польща, Чехія, Грузія, Білорусія тощо. Звісно, таке вирішення питань було тимчасовим, в середньотерміновій перспективі можливості заміщення із залученням третіх країн рано чи пізно вичерпаються. Власне тому українським підприємствам довелося робити вибір: виробляти принципово нову техніку або освоїти і випускати власні комплектуючі до ОВТ. І з цими викликами наша «оборонка»

справилася в рекордно короткий термін.

І хоча досягнення «оборонки» в цьому напрямі значні, проте проблема до кінця не вирішена. За даними ДК «Укроборонпром», потреба в імпортозаміщенні за галузями промисловості на сьогодні становить близько 8 тисяч номенклатурних позицій: бронетанкова галузь – 11%, радіоелектронна – 5,6%, ракетно-космічна – 4%, авіабудування – 50%, чорна та кольорова металургія – 5%, підшипники – 4%. Найболючішим залишається питання заміщення російських компонентів до літаків «Антонов». Техніка була спроектована таким чином, щоб 50% комплектуючих надходили з Росії.

Потрібно додати, що, зважаючи на темпи розвитку вітчизняного ОПК, реалізація концепції державної цільової програми реформування та розвитку оборонно-промислового комплексу на період до 2020 року може бути цілком успішною. В такому випадку вдасться створювати новітню зброю та техніку відповідно до стандартів НАТО та зайняти провідне місце на міжнародному ринку озброєнь.

Микола Федорків, «Народна Армія»

БЕНЕДИКТУ – 89

Папа-емерит Бенедикт XVI закінчив 89 років життя. Уже три роки після нежданого, історичного рішення поступитися стерном Човна Петрового через вік і брак сил він мешкає на терито-

рії Ватикану, де має гарантоване місце. За три роки, що минули від зречення німецького папи, без особливих зусиль було розв'язано проблему, яка тоді – через шок, викликаний його непересічним рішенням – видавалася величезним викликом. Тоді не вщухали дискусії щодо того, як слід урегулювати «співіснування» нового й попереднього пап за Мідною Брамою. Перед лицем такої нової для сучасної Церкви ситуації виникало питання, чи присутність попередника не буде обтяженням для Франциска. Жодне з тих побоювань не підтвердилося, а нинішня ситуація навіть названа досконалою і позбавлена будь-яких напружень, це рівною мірою заслуга як попереднього, так і нинішнього пап. Бенедикт XVI одразу ж після свого попередження про відхід пояснив, що він буде «прихований від світу». Цю обіцянку він виконує послідовно. То Франциск заохочує його до більшої активності й не бажає, аби Бенедикт був повністю «прихованим». Тому він запрошує Папу-емерита на всілякі урочистості у Ватикані. Найкращим доказом їхньої співпраці вважають енцикліку «Lumen fidei» (2013), першу в історії, писану «в чотири руки». Франциск сказав журналістам, що Бенедикт XVI як висулений папа потрібний Церкві, а з огляду на свій досвід має брати участь у її житті як «мудрий дідусь». У нещодавньому інтерв'ю архієпископ Георг Генсвайн, який виконує виняткову роль «сполучника» між Франциском та Бенедиктом як префект Папського Дому і заодно особистий секретар папи-емерита, сказав про нього: «Він немов свічка, яка поволи й спокійно згасає, як це випадає багатьом з нас». Разом із цим він запевнив, що попри сивий вік розум Бенедикта залишається ясним. («CREDO»)

ХРИСТІЯНИН НЕ МОЖЕ БУТИ НАЦІОНАЛІСТОМ

Колишній глава УГКЦ Любомир Гузар на науковій конференції в рамках проекту «Духовні цінності українського народу в світлі співробітництва суспільствознавства та богослов'я» заявив, що справжній християнин не може бути націоналістом. «Біблія вчить нас патріотизму. Але націоналізм не може бути християнською чеснотою, оскільки він не є досконалим, робить людину дещо обмеженою, адже націоналіст любить тільки своє», – сказав Гузар. Однак патріотизм, підкреслив він, повинен бути притаманний християнину. «Патріот любить свою Батьківщину і одночасно має відкрите серце до інших людей, готовий поважати їх гідність і права». (Інститут Релігійної Свободи)

«ГІДНІСТЬ АДАМА»

В Києві у книгарні «Є» відбулася презентація книжки бесід з Блаженнішим Любомиром (Гузаром) «Гідність Адама». Автором ідеї та натхненником видання є журналіст Катерина Щоткіна.

Книжка написана за підсумками численних бесід у формі інтерв'ю. Спілкування відбувалося як безпосередньо, так і використовували Skype. Першим читачем був п. Віктор Єленський, релігійний експерт. «Питання, які порушуються у книжці торкаються тих проблем, над якими кожен з нас застосовується, на які кожен з нас має свої відповіді або не має їх взагалі і шукає, та не може знайти. Наприклад, що буде з мільярдами людей, які не знають Ісуса? Чи питань, які стосуються глобалізації, секуляризації. До речі, відповідь Блаженнішого про секуляризацію разуче відрізняється від багатьох теорій, які побутують сьогодні серед соціологів, філософів. Це стосується також і місця Церкви в сучасному світі. Це стосується і такого пекучого для нас питання як поєднання національного і універсального.» Придбати книгу можна у книгарнях «Є», а також в інтернет-крамниці УГКЦ за посиланням: shop-ugcc.com.ua. (Департамент Інформації УГКЦ)

ПРИМИРИВ ТВОРЦЯ З ЙОГО ТВОРІННЯМ

Уявіть: блукаючи лісовими стежками, ви побачили зруйнований мурашник і захотіли його відновити. Звернулися до мурах: «Дуже прикро, що ваш будинок розрушений. Як би мені хотілося, щоб ви зрозуміли, що я не завдам вам шкоди, а навпаки, хочу допомогти». Звісно, такий діалог – абсурд. Це неможливо, адже мурахи не знають людської мови. А як було б добре, якби ви хоч на кілька хвилин змогли стати мурахою і розповісти собі подібним, що хочете подбати про них.

Так вчинив Ісус Христос. З висоти небес Господь бачив нашу планету, що мчить у безмежному просторі, – прокляту, переможену і приречену на муки пекла. Він бачив вас і мене, згорблених під тягарем гріхів, зв'язаних беззаконнями. У Своїх небесних оселях Він прийняв рішення про наше визволення. Сонми ангелів схилилися в невимовному смиренні й благоговінні, коли Цар царів і Пан панів, здатний Словом творити світи, зійшов на Свою сяючу колісницю, залишив перлинні брами в глибині небес і темної ночі, коли зірки та ангели співали Йому хвалу, вийшов з колісниці над Юдеєю, скинув свої блискучі ризи і став людиною, щоб бути Посередником між нами і Богом.

Ісус Христос так сказав про Себе: «Я – Альфа і Омега, початок і кінець». Він і тільки Він має владу і силу повернути людину Богові. Але якою ціною? Господь повинен був зійти на землю, принизитися, уподібнившись до людини, і покійно прийняти смерть. Він мав вступити в битву з гріхом і

Ферн Бекхем, «Ісус милосердний»

перемогти сатану – ворога людських душ. Божому Сину потрібно було викупити рабів з невольничого ринку гріха, розірвати пута і звільнити ув'язнених.

Саме так все й відбулося. Він прийшов, щоб відкрити нам Всевишнього, Його любов до нас і бажання врятувати, вказати на милосердя і довготерпіння Бога, на Його благодать і стремління дати нам вічне життя. Більше того, Ісус Христос зодягнувся у тіло і кров, щоб померти на хресті. «Він був з'явився, щоб гріхи наші взяти.» Ціль приходу

Божого Сина на землю полягає в тому, щоб віддати Своє життя в жертву за наші гріхи. Він прийшов, щоб у великих стражданнях померти замість нас.

Ісус був погорджений і відкинутий людьми, пережив відділення від Бога-Отця та покарання за вчинені нами беззаконня. «Він був ранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був.» Його кров була пролита для спокути наших гріхів. Так Він примирив Творця з Його творінням.

Той, Хто не знав гріха, «відкупив нас від прокляття Закону, ставши прокляттям за нас». На хресті Він був покинутий Богом через те, що на Ньому був гріх усього світу. Така міра покарання Святого Божого Сина перевищує наше розуміння. Адже Він Той, Хто не мав ніякої вини. Забравши усі гріхи на Себе, Господь відкрив нам доступ до небесного скарбу – вічності.

Людина ніколи не довідається, як це здійснилось у глибинах мороку. Та я знаю одне: Господь розп'яв на хресті й мій гріх. Ісус був прицвяхований там, де повинен був висіти я. Усі муки пекла, які призначалися мені, прийняв на Себе Христос. Тому, якщо я буду на небесах, то заслуга в цьому не моя, а лише Його.

Тепер, коли основу відкуплення закладено, грішнику необхідно тільки повірити в Божого Сина і через цю віру отримати мир з Небесним Отцем. «Бо так Бог полюбив цей світ, що дав Сина Свого Єдинородженого, щоб кожен, хто вірує в Нього, не згинув, але мав життя вічне.»

Біллі Грем, доктор богослов'я, подано за «Місто на горі»

ХТ

БЛАГОСЛОВЕННЯ НА ЖИТТЯ

84-річний син львівського равина, відомий фінансист і економіст, дослідник Курт Левін – один із серед небагатьох у світі людей, які пам'ятають митрополита Андрея Шептицького. Брати Андрей і Климентій Шептицькі врятували єврейського хлопчика Курта Левіна в роки II світової війни, сформували його як особистість. Він усе своє життя працює над тим, щоб єврейська організація «Яд Вашем» визнала Митрополита Праведником Світу. Він називає його не інакше як Святим. Брати Шептицькі, каже Курт Левін, подарували йому унікальний дар – дар перейти через життя.

◀ Оттава, 2013 р. Ліворуч, названий на честь Климентія Шептицького, син Курта Левіна, Климентій Левін; Леон Хамайдес – інший єврей, врятований під час війни митрополитом Шептицьким; о-др Петро Ґаладза, викладач в Інституті ім. Митрополита Андрея Шептицького Університету Св. Павла в Оттаві

Курт Левін народився у 1925 році в Польщі. Його батько Єзекиїл був равин у Катовіце. У 30-х роках він переселився з родиною до Львова. Тут він заприятелював з митрополитом Андреем Шептицьким. Коли почалася II світова війна, митрополит Шептицький запропонував равину і його родині захист, але той відмовився, мовляв, равин має бути разом зі своєю громадою. Єзекиїла застрелили на очах у сина Курта, а Рахиль залишилась з трьома синами.

Рахиль загинула у Львові в Янівському таборі, а її старший син – у гетто. Курт Левін залишився з молодшим братом Натаном. Він вирішив просити допомоги і прий-

шов у митрополіччї палати. «Бідна дитино», – промовив зі сльозами на очах Митрополит, який уже був на той час в інвалідному візку. Хлопець розповів Митрополитові, що втратив батька, матір, брата, і що у таборі смертників загинула майже уся єврейська громада. Після цього він разом з братом 2 роки переховувався у студійських монастирях у Львові. Ним опікувався брат Митрополита, нині Блаженний, Климентій Шептицький і отець Марко Стек.

З метрикою на ім'я Роман Павло Митко Курт Левін виїхав до Польщі, до Люблина. Там служив у війську. У 1946 році виїхав до Італії, а згодом до Палестини. Служив в ізраїльському війську, брав

участь в арабсько-ізраїльській війні. Звідти звільнився у званні полковника і виїхав до США, де став економістом. Тут одружився з дівчиною із львівської родини, яка народила двох синів, названих на честь братів Шептицьких – Андреем і Климентієм.

Курт Левін нині мешкає в Нью-Йорку. Тут проживає і його молодший брат Натан.

УСЕ НАШЕ ЖИТТЯ – ЦЕ СУЦІЛЬНА ІЛЮЗІЯ

► Пане Левін, на початку 1990-х вийшла ваша книга спогадів про братів Шептицьких англійською мовою і ось нещодавно «Мандрівка крізь ілюзії» з'явилась в українському перекладі.

Курт Левін: І я дуже цим тішусь. Для мене найголовніше не слава чи похвала, а те, що знову згадалось про братів Шептицьких. Мені важливо, що книжку читають українці. Зроблений дуже гарний, блискучий переклад із англійської українською мовою. Мені нічого не потрібно, важливо, що є книжка і у ній мовиться про братів Андрея і Климентія Шептицьких. Я дав оцінку національно-визвольним рухам в Україні, Ізраїлі, діяльності львівської поліції. Щодо назви книги, то усе наше життя – це суцільна ілюзія.

► Як у різні періоди свого життя ви переосмислювали життя і діяльність Митрополита, що вражало?

Курт Левін: Митрополит Андрей був глибоко релігійною людиною, яка посвятила своє життя Божій справі. Як молодий чоловік він виріс і формувался між українцями, монахами-василіянами, був переслідуваний поляками, росіянами. Митрополит вирішив одне: посвятити своє

життя Господові і допомогти своїм людям. Це було можливо робити в Австро-Угорській імперії, яка добре ставилась до українців, жидів, поляків. Митрополит міг працювати, як єпископ зосереджуватися на питаннях освіти, культури, медичного забезпечення людей. Він ніколи не цікавився політикою.

У 1914 році вибухнула війна. Митрополита заарештували і заслали у Суздаль. Після заслання не дозволяли якийсь час повертатись у Галичину. Дедалі гіршими ставали українсько-польські стосунки у Львові, вибухнула братовбивча війна. Митрополит перебував усередині конфлікту. Він почував себе українцем і своє життя посвятив українцям. Йому було складно. Перший раз, коли Митрополит втрутився у політику, а радше заперестував, – це тоді, коли була пацифікація. Він був приязний до усіх народів, які жили. Митрополит був духовним провідником, займався релігією, культурою, освітою, але не політикою.

► Продовження на 5 стор.

БЛАГОСЛОВЕННЯ НА ЖИТТЯ

▼ **Продовження. Початок на 4 стор.**

У 1935 році мій батько від імені єврейської громади Львова привітав Митрополита з 70-літтям. Вони обоє заприятелювали. Шептицький цікавився біблійними студіями, дослідженнями. Однак 1939 рік приніс терор для Церкви і народу. НКВД запакувало тюрми поляками, українцями, жидами. Людей мордували. У 1941 році українці вітали прихід німців, бо думали, що буде самостійна Україна. Митрополит видав відозву з надією, що український уряд буде мудрий і боронитиме інтереси усіх народів, які мешкали в Галичині.

Нині євреї закидають Митрополитові, що він, мовляв, вітав німців. Насправді, то було не так. Німці швидко розігнали український уряд, заарештували провідників. Митрополит був у ситуації, коли довкола мордували людей в цілій Галичині, він писав про це до Риму. Є відоме послання Митрополита «Не вбий». Близько 200 жидів врятував Митрополит у роки війни. Треба зрозуміти, щоб врятувати одного жида, мали працювати кілька осіб.

«Я ВІДЧУВАВ ОПІКУ МИТРОПОЛИТА ЗАВЖДИ»

► Чи відчували ви у житті опіку Митрополита уже з небес?

Курт Левін: І нині перед очима бачу Митрополита таким, як тоді. Я працював в архіві, бібліотеці Митрополита. Бачив Владику щоденно, але тільки вітався, брав книги і йшов, бо Митрополит був Великою Людиною, зайнятою, багато працював. А отець Климентій був моїм опікуном, ми щодня спілкувались. Митрополит був уже важко хворий. Ситуація довкола Святоюрської Гори змінювалась, а Митрополит був на своєму місці, зі своїми людьми, вірний покликанию. Він бачив далеко вперед. Йому було важко, але він був із Богом.

Я чув його опіку. Отець Марко Стек із Рогатина був моїм приятелем. Я допоміг йому виїхати з Польщі. Моя перша дружина слухала наших розмов і спогадів, раптом сказала: «Ви обоє доторкнулись до зірок».

► Брати Шептицькі дали вам свої настанови перед дорогою у невідомий Захід.

Курт Левін: У ніч, коли я виїжджав, отець Климентій завів мене до кімнати Митрополита. Митрополит Андрей

благословив мене на дорогу. Отець Климентій радив мені бути у житті людиною порядною, як би це не було складно, а ще, доки виїду з Польщі, здобути там диплом. Спілкування з братами Шептицькими, життя у монастирі сформували мене як особистість, навчили мене керувати собою, не згіршуватись у житті. Я пережив у житті жах. Дуже швидко навчився жити і захищати життя. Це дуже тяжко, але ще тяжче взяти напрям у житті як Митрополит і йти дорогою покликання.

► У 1959 році ви свідчили у Ватикані у справі повновлення беатифікаційного процесу митрополита Андрея Шептицького. Чи було відчуття страху?

Курт Левін: Я не мав страху. Я робив те, що хотів, я знав, що це мій обов'язок. Я приїхав до Риму і подав своє свідчення, як доказ того, що мене і брата врятував митрополит Андрей. Тоді у Римі не були зацікавлені у процесі беатифікації Митрополита. Адже не розуміли українсько-польських відносин. Я на власно-му прикладі довів праведність життя Митрополита і папа Іван XXIII відновив процес беатифікації. Для мене Митрополит – святий, вірю, що процес беатифікації завершиться невдовзі.

КУРТ ЛЕВІН ПОЧУВАЄТЬСЯ САМІТНИКОМ

► Пане Левін, ви маєте чималий архів, зокрема метрику, виписану отцем Климентієм, куди маєте намір передати усі ці матеріали?

Курт Левін: Я маю шкільні документи, з гетта, документ на українське прізвище, як новака-студита. Отець Климентій тоді казав, що він вперше, монах, старий чоловік і мусить фальшувати – виписувати мені документ. Я створив два архіви: мого батька і митрополита Андрея Шептицького і пов'язав їх своєю справою. Усе це передам у Вашингтон до музею «Яд Вашем».

► Ви пережили у житті справжнє пекло, не один раз дивились смерті у вічі, майже усі рідні загинули, як вам вдалося залишитись із добром у серці?

Курт Левін: Я є людиною релігійною, але водночас розумію, що усі релігії створені людиною. Пригадую, як я любив співати у студитському хорі, знаю старослов'янську мову. Тут у Нью-Йорку відвідую синагогу. Але якою молюсь мовою?.. Ви знаєте, я почуваюсь, немов той ампутований палець. Мій світ загинув, пішов. Я собі

живу. Я почуваюсь вдома серед поляків, жидів, українців, американців, навіть японців, бо там теж працював. Але водночас я не є ніде вдома... Я самітник.

► Востаннє ви були у Львові 10 років тому. Чи відстежуєте нині ситуацію в Україні, що найбільше болить?

Курт Левін: Українці мають таку ж ментальність, як і євреї, тобто сваряться один з одним, кожен має відповідь, не мають дисципліни. А ще мені болить, що українці гоняться за фальшивими ідеями. Митрополит залишив послання «Як будувати рідну хату». Там все написано про розвиток держави. Я розумію українську ситуацію, є вразливий на події в Україні, особливо у Західній Україні мусять зосередитись над власною культурою.

Митрополит Андрей мріяв бачити сильний народ і сильну державу, усе своє життя допомагав людям. В Україні мають більше пошанувати митрополита Андрея Шептицького, дослуховуватися до його праць. Це унікальний дар українського народу.

Галина Терещук, Радіо Свобода (Від Редакції: Розмову було записано 2008 року, Курт Левін упокоївся навесні 2014)

Українці в Німеччині

КОЛИ ПОЧАЛОСЯ УКРАЇНСЬКЕ ОРГАНІЗОВАНЕ ЖИТТЯ В МЮНХЕНІ?

105 років тому. Про це свідчать виявлені недавно історичні матеріали. Досі поширеним було переконання, що перші українські організації виникали в Баварії, як і в Німеччині загалом виключно після II світової війни. Однак документи свідчать, що історія української діаспори на цих землях набагато давніша! Хоч, на жаль, була призабута.

Ще в 1958 році у своїй книзі «Ukrainer in Muenchen» др. Григорій Прокопчук писав про створення ще до I світової війни, 22 березня 1911 року, Українського Освітнього Товариства в Мюнхені (Ukrainischer Bildungsverein in Muenchen)! З баварських архівів вдалось почерпнути і більш докладну інформацію. Зокрема, нам стало відомо, що головними співзасновниками Товариства виступили студенти Михайло Паращук та Бруно Гофман. Але вони не були одиницями у своїх устремліннях, першими членами об'єднання стали також Кость Морозовський, кандидат медицини, Володимир Кобринський, виходець із Сербії, представник академії мистецтв; Кость Стаховський, Бокров Олександр, Олександр Скоропис, Еусебіус Липецький, Микола Федюк.

Більшість перших членів Товариства були студентами

мистецьких спеціальностей, однак були між ними і вже згаданий «кандидат медицини», і «кандидат філософії» і навіть «Schneider» О. Боков. Тобто, навіть сухі дані про юридичну реєстрацію спілки дають підстави стверджувати, що вона гуртувала людей різного соціального походження та статусу.

Михайло Паращук походив з села Варваринці в Галичині. Дізнаємось трохи більше про нього зі сторінок Енциклопедії Українознавства та інших джерел: народився 1878 року, отже на момент заснування йому було 33 роки. Походив із Тернопільщини. Вчився у Львові, а також у Кракові, Відні, Парижі (в Академії Жульєн у Верле і в майстерні Родена). Напередодні I світової війни його запросили на посаду професора Мюнхенського інституту декоративного мистецтва. У 1913 р. при переїзді

► Пам'ятник загиблим полоненим-українцям у Раштаті (Німеччина), с-на: Володимир Чернов

австрійсько-російського кордону був затриманий австрійською владою, звинувачений у шпіонажі й ув'язнений у концтаборі Талергоф. Під час перебування в таборі працював у «Союзі Визволення України», організовував для в'язнів-українців класи кераміки, скульптури, різьбярства, займався спорудженням монументів загиблим воїнам у таборах полонених у Раштаті та Венцлярі. У 1918 р. повернувся в Україну. З 1920 р. секретар, згодом голова дипломатичної місії УНР у Талліні (Естонія), радник представництва УНР у Москві.

У 1921 р. міжнародна організація Червоного Хреста направила М. Паращука до Болгарії. Цей період творчості позначений найбільшими успіхами. Він створив чимало портретів визначних діячів Болгарії, визначних діячів української культури М. Грушевського, С. Петлюри, скульптурно оздобив репрезентативні будівлі Академії наук, Народного театру, бібліотеки ім. В. Коларова, Національної бібліотеки ім. Кирила і Мефодія, ректорату Софійського університету. У Болгарії

М. Паращук брав активну участь у громадському житті української еміграції. У 1920–1930 рр. був активним діячем Болгарсько-українського товариства, організував з'їзд української еміграції. Він – кавалер ордена Кирила і Мефодія.

Фах М. Паращука можна визначити як скульптор, кераміст. Географія його праці не менш масштабна: Львів, Варшава (1902–1905), Київ (1911–1914), Раштат (1915–1918), тут він вів навіть керамічну школу, з 1921 року аналогічну школу провадив у Софії (Болгарія). Вже в добільшовицький період мав у своєму доробку десятки скульптурних портретів, жанрові композиції (цикл «Поневолени»), пам'ятники...

Юридичною адресою УОТ стало помешкання Паращука на Teresienstrasse 112. Цілі та завдання поставлені засновниками були досить амбітними: гуртувати земляків, розвивати українську освіту, культуру.

▼ **Продовження на 6 стор.**

КОЛИ ПОЧАЛОСЯ УКРАЇНСЬКЕ ОРГАНІЗОВАНЕ ЖИТТЯ В МЮНХЕНІ?

▼ Продовження. Початок на 5 стор.

Із самого моменту легалізації Українське Освітнє Товариство взялось за втілення програмових засад. Вже 25 березня у Wittelsbacher-Garten на Teresienstrasse 38 відбулась публічна доповідь Олександра Скорописа про «Значення Тараса Шевченка для українського народу».

30 липня 1958 року у передмові до книги Г. Прокочука, Українське Освітнє Товариство як ПЕРШУ українську організацію в Баварії згадував тодішній обербургомайстер Мюнхена, високо оцінивши при цьому внесок

українців, поневолених на своїй Батьківщині, у духовний та культурний розвиток міста Мюнхена, де вони знайшли свій притулок.

З вибухом великої війни діяльність Товариства вимушено припинилась. Для української громади існування УОТ, чомусь, затерлось у пам'яті. Тільки дуже загальною інформацією знаходимо про цю організацію в уже згадуваній Енциклопедії Українознавства, ще одна згадка – в книзі Володимира Леника, що побачила світ у 1990 році.

Насправді ж подія, що

сталась у далекому 1911 році була дуже важливою. Як свідчать факти, достовірна історія становлення української діаспори на півдні Німеччини, перші спроби налагодження громадського життя мали місце задовго до того, коли чергова хвиля вимушеної еміграції привели на ці землі тисячі втікачів від більшовизму.

Так сталося, що 100-літній ювілей українського організованого життя в Баварії пройшов непомітним. То може місцевій громаді українців варто на належному рівні вшанувати хоча б 105-ту річницю створення УОТ в Мюнхені? Будинок, де колись базувалось Товариство на Терезієнштрассе добре зберігся, як і те місце,

де відбувалась перша лекція. Там досі діє книгарня з антикварною крамничкою. Можливо, недавно створеному Об'єднанню Українських Організацій Німеччини варто було б спробувати домогтись дозволу на встановлення меморіальної дошки? Будь-яка позитивна згадка про українців у світі є корисною і потрібною. Чи багато зі спільнот іноземців у Мюнхені можуть похвалитись більш як столітніми традиціями? І якщо б вдалось якнайширше донести інформацію про те, що українській громаді в місті Мюнхені вже 105 років, і з самих початків свого перебування тут українці були спільноту, що передусім дбала про освіту та культуру, то це,

з одного боку мало б сприяти налагодженню кращої співпраці діаспори з теперішньою німецькою владою, а з іншого, служити прикладом для наслідування і для сучасного покоління українців Баварії.

Невже в 1911 році українців було тут більше, аніж тепер? Невже їм було легше та менше було проблем у побуті, чи в світі загалом було спокійніше? Але попередні покоління, навіть за тих надзвичайно скрутних умов намагались прислужитись українській справі тут, на чужині. Про це треба знати, це треба пропагувати, і їхню справу треба продовжувати!

Для «ХГ» Тарас Федорів, докторант Українського Вільного Університету

ХГ

НЕСПОДІВАНКИ В МЮНХЕНІ

Що не кажи, в Мюнхені дуже цікаво жити. Репетиції хору «Покров», Ювілей 70-ліття Об'єднання Українок Німеччини, флеш моб (раптівка) в обороні Надії Савченко і маніфестація в рамках світової акції за звільнення її, трьохденний показ українських писанок, написаних моєю сестрою Олею для німецької публіки в Бенедиктсберн. Хоч бери і переселяйся до Мюнхену!

Після Богослужби в неділю 13 березня відбулася в церкві зворушлива частина. Довголітній член української громади в Мюнхені, один з основоположників парафії, учасник будови Катедрі в Мюнхені, п. Григорій Комаринський відзначав своє 95-ліття. А ще він друг нашого батька, який згадував пана Григорія, коли я їхала до Мюнхену і просив передати палкий привіт, бо лишилося з «старої націоналістичної гвардії» їх двох: один в Генку в Бельгії, другий в Мюнхені. Виконала я тата просьбу. Многії ще літа Вам, пане Григорію!

Преосвященний владика Тучапєць (він родом з Яворова, Львівська область) ділився своїми роздумами про важливість молитви у житті кожної людини, про наших героїв, які не боялися несправедливих управителів, а мужньо і сміливо йдуть захищати кордони та боряться за свободу України.

Владика Петро й отець Володимир у своїх проповідях вказали присутнім на заслуги основоположниць ОУЖ, їх важливу працю і працю їхніх наслідників. І оголосили про проведення на сходах Катедрі флешмобу в обороні Надії Савченко. Пропісвали ми пісню «О, Україно, о любя ненько» та гімн України.

ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ПІДТРИМКУ НАДІ БІЛЯ КОНСУЛЬСТВА РОСІЇ

В рамках всесвітньої акції в обороні Надії Савченко, з вимогою її негайного звільнення з ув'язнення, по всьому світі, де живуть українці, проводились подібні демонстрації. Мюнхен не став винятком. 9 березня біля консульства Росії в Мюнхені зібралася десь сотня українців, росіян, кримських татар. Тримали різні плакати, прапори, великі, малі. Водії авт підтримували нас гудками.

Звільнити Надію Савченко вимагають понад 20 міністерств закордонних справ світу та кандидатка в президенти США пані Гіларі Клінтон.

70 РОКІВ ОУЖ

Об'єднання Українських Жінок в Німеччині (ОУЖ) має за свою патронку княгиню Ольгу. На відзначенні Ювілею 70-річчя було згадано відданих основоположниць на ім'я Ольга: Ольга Павловська, Ольга Лощенко (старша), Ольга Пеленська, Ольга Пашник, Ольга Штайнер, Ольга Ткаченко. Із сучасниць за багатогранну діяльність треба відзначити пань Ольгу Захарків та Олю Галабурду.

Марія Ковалишин (ліворуч), Ольга Галабурда, Леся Шрамко

ОЛЬГА ГАЛАБУРДА

Оля Галабурда народилася 7 травня 1958 року в місті Генк (Бельгія) в родині Парані та Івана Галабурдів. Ще малою дівчинкою виявила неабиякі мистецькі здібності: почала шити маленькі суконки для своєї ляльки, хоч й на дитячий лад, але все це виглядало детально дуже добре і помистецьки. Сидячи поряд з мамою стала вишивати серветки, wzори на блюзки. Разом з тим вона малювала квіти на папері, писала писанки і то відразу дрібненькі wzори, а не лапато-грубими лінійками.

Закінчила Технічний Швейний Інститут в Генку. Членкиня СУМ-у і Об'єднання Українок Бельгії (ОУБ). Разом з мамою і сестрою Надею приймала участь в мистецьких виставках, які влаштувала пані Параня Гриців-Галабурда в рамках культурно-освітньої роботи ОУБ. А було їх декілька десятків. Була танцюристкою відновленого танцювального гуртка, який популярно називали «Полтава-2».

В 1984 році приїхала до Мюнхену, де працювала виховницею в українському інтернаті. Була популярною серед дітей, студентів. Нині співає в парафіяльному хорі «Покров», е

активною сумівкою й членкою ОУЖ. Працювала кравчинєю в відомій мюнхенській крамниці-бутік Макс Дітел, а від 1995-го року працює у державному баварському театрі при шитті театральних костюмів.

Називають її спеціалісткою писання писанок. Вже декілька років їздить Оля разом з сестрою Надею німецькими містами на міжнародні виставки писанок, де її писанки дуже популярні. Вишиває блюзки і проектує костюми для українців і неукраїнців. Вишила собі 16 прекрасних блюзок та сорочок, які вдягає при різних нагодах, під час різних дійств в Мюнхені, інших містах і в Бельгії. В серпні 2015 року приймала участь в імпрезі «Парада вишиванок» в Брюсселі (організатор ОУБ) та у вересні 2015 в показі вишиванок в Антверпені, організованого новоприбулими з України, що об'єдналися в організації «Еделвейс».

Оля Галабурда, це скромна жінка, але непересічна мисткиня-художник, берегиня українського прикладного мистецтва на чужині, з осідком у Мюнхені. Дякуємо їй за прекрасну роботу!

▼ Продовження на 7 стор.

СВІТЕ ТИХИЙ, КРАЮ МИЛИЙ, МОЯ УКРАЇНО...

В парафіяльній залі, розпочинаючи Шевченківські читання, всесесніший отець парох Володимир Війтович привітав гостей й прочитав кілька віршів з Шевченківського Кобзара. Я також прочитала, «Розриту могилу». Цей вірш деклямувала ой, давним-давно, ще дитиною...

Відбувся благодійний аукціон кількох виставлених праць. Вів його Тарас Бережанський з Наталею Ткачук. Були роздані грамоти подяк тим, хто допоміг попередньо в подібному добродійному базарі. Між ними і моїх сестер згадано.

НА ЗАХИСТ НАДІЇ САВЧЕНКО

У неділю 6 березня була відправлена в Катедрі Архирейська Служба Божа в наміренні українського жіноцтва і Надії Савченко. Правила Св. Богослужбу Преосвященний Владика Петро Крик та Владика Василь Тучапєць з Харкова, сослужили отці Володимир Війтович, Андрій Дмитрик і отець Йоасафат Хаймик, ЧСВВ, ректор духовної семінарії отців-василіян у Брюховичах.

НЕСПОДІВАНКИ В МЮНХЕНІ

▼ Продовження. Початок на 6 стор.

ОЛЬГА ЗАХАРКІВ

Ольга Захарків народилася 2 лютого 1939 року в селі Гайворонка, Тернопільська область, в родині Бочанів. Село знаходиться близьенько Зарваниці. Підчас II світової війни там

формувався фронт. З однієї сторони німецькі війська, а з другої большевики. Відбувалися потужні бої. Одно-го дня родина Бочанів вирушила возом до найближчої залізничної станції Підгайці. З тяжким боєм і великим смутком покинули вони рідну хату, мали однак віру скоро повернутися. Їх бажання не сповнилося. По великих муках, терпіннях, в голоді, холоді, недоспаних ночах через два тижні доїхали до міста Аугзбург, де німці їх поселили у бараках.

В 1952 році родина Бочанів переїхала на постійне життя до оселі Людвігсфельд, біля Мюнхена, яка була побудована для переміщених осіб та родин.

Молодою дівчиною Ольга брала активну участь в громадському і церковному житті. Була членкинею танцювального гуртка, який провадив п. Королевич, співала в хорі др. Заяця, а старшою – в хорі др. Миколи Філя. Закінчила народну школу, ходила до української гімназії на Шлязгамі, закінчила домашньогосподарську школу в Мюнхені. Була пластовою виховницею для юнацтва

на літніх таборах в Штанбергу і в Кенігздорфі. Працювала у видавництві «Шлях Перемоги».

В 1958 році вийшла заміж за Івана Захарківа, дивізійника і талановитого майстра різьбарства по дереві (вже покійний). Народила троє дітей: Мирона, Андрія і Марту.

Приймає активну участь у громадському, церковному житті. Включається в жіночу організацію ОУЖ, до якої належить і сьогодні і працює в українському садочку. Як глибоко віруюча людина, п. Оля Захарків проявляє християнську любов до ближнього конкретними діями. Відвідує людей у лікарнях, в будинках перестарілих. Закарбувалися в пам'яті відвідини у Івана Дем'янюка, який тривалий час перебував в Мюнхені через судовий процес. Коли на Різдво він опинився в лікарні, з чарівної торбинки на столі біля ліжка п. Івана появилися різдвяні страви: кутя, пиріжки, борщ. Все приготовлено і донесено руками пані Ольги. Подібна була історія під час відвідин Марії Білик в домі перестарілих.

Завдяки пані Захарків німецьке

правління містечка Лауфен встановило пропам'ятну дошку, на якій написана цитата, викарбована на дереві цвинтаря невідомими українцями в пам'ять померлих земляків. А з листопада 2015 року, завдяки ініціативі п. Ольги, навіки майорітиме український державний прапор на цьому клаптику землі в пам'ять українських жертв.

Дочка Марта допомагає п. Олі в листуванні та в дописах про події на цвинтарі до німецької газети в Лауфен. Завдяки старанням п. Ольги відновлено таблицю у відпустовому містечку Альтетінг, яку там поставили українські паломники ще в 1940-их роках. Пані Ольга провела також грошеву збірку для збереження української церкви в Люрді. У зв'язку з подіями в Україні, коли відбуваються в Мюнхені протестні акції, завжди є присутньою п. Ольга.

Ми горді і пишаємось, що Ви, пані Ольго Захарків, наша членкиня, одна з тисяч жінок, на яких будувалися і подалі тримаються наші громади по всій Німеччині.

Марічка Галабурда-Чигрин

ХГ

РОЗДУМИ НАД ІКОНОЮ СВЯТОГО АПОСТОЛА ТОМИ

В даний час в Колегіумі проживає близько сорока семінаристів і священників, м. ін. з України, Польщі, Словаччини, Угорщини, Грузії, Вірменії, Лівану, Сирії та Індії, які разом моляться і вивчають богослов'я в Айхштетському університеті. Серед них є студенти Сиро-Маланкарської Католицької Церкви Індії, які гордяться тим, що зерно християнської віри в їхній батьківщині засіяв сам апостол Тома. Тому теж він вважається покровителем всіх християн Індії.

На Айхштетській іконі Тома зображений до пояса з похиленою на бік головою, яка підперта правою рукою. Противагою для неї є темно-синій плащ, накинутий на ліве плече, з-під якого виглядає біла туніка з широкими рукавами. Власне ці два кольори: білий і синій є в іконографії розпізнавальним знаком Томи. І хоч зазвичай він представлений без бороди, однак тут не бракує Святому цієї ознаки мужності. Його смагляве обличчя, підкреслене ще щирозолотим німбом, гарно komponується з помаранчевим тлом, яке неначе пригадує про гарячий клімат країн, де Апостол здійснював доручену йому Христом місію.

Однак у цьому зображенні привертає увагу те, що Тома прикладає до лица долонь у такий спосіб, як це роблять люди, коли переживають якусь прикрість або непевність. Мабуть він згадує свої сумніви, коли всі інші апостоли запевнювали Близнюка у тому, що бачили Спаса живим на третій день після його хресної

У нашому церковному календарі часто після важливих подій з життя Ісуса і Марії вшановуємо пам'ять осіб, які у цих подіях брали участь. І так, наприклад, після Благовіщення відзначаємо собор архистратига Гавриїла, а після Різдва Христового святкуємо собор пресвятої Богородиці і святого Йосифа Обручника. Через це може варто у контексті подій Томиної неділі розважити про деякі моменти з життя святого апостола Юди, що звався Тома, тобто Близнюк. Задля цього звернімося до його ікони, що знаходиться у каплиці Колегіуму Орієнтале в баварському місті Айхштетт (ікона написана автором статті – Ред.).

смерті. Тоді він їм не повірив, кажучи: «Якщо не побачу на його руках знаків від цвяхів і не вкладу свого пальця у місце, де були цвяхи, а й руки моєї не вкладу в бік його, – не повірю!» (Йо. 20, 25). Тому то і кажуть в народі: «Невірний Тома».

Але це ще не кінець цієї історії, бо Тома тримає окрім цього в лівій руці – немовби на свій захист – розкручений сувій і важкий спис. Ось-бо Спаситель не лишив Учня на поталу зневірі і журбі. Цей, що «очеретини надломаної не доломить і гнота тліючого не загасить» (Мт. 12, 20), прийшов знов через тиждень, щоб дати перевірити Близнюкові пальцем свій життєдайний бік. І цей дотик Божого Милосердя перемінив повністю серце Томи, який вигукнув з вірою: «Господь мій і Бог мій!» (Йо. 20, 28). Саме ці слова видніють на іконі, записані на сувої сирійсько-арамейською мовою. Це була літургійна мова християн на Близькому Сході, куди Апостол після свого навернення удався на місію. В кінці теж, проколений списом, віддав він своє життя за Христове євангеліє, удостоївшись такої самої рани, як його божественний Учитель. Тому Церква звертається до апостола Томи такими словами: «Ти невірством звістив Христове воскресіння і діткненням ствердив його пречисті страждання. Випроси нам сьогодні миру й великої милости.» (Тропар апостола Томи)

Для «ХГ» о.-диякон д-р Мирослав Лопух

ХГ

МАЛАНКАРСЬКА ЦЕРКВА – ПЕРЛИНА ІНДІЇ

Слово «Індія» викликає у пересічного європейця чи американця певні асоціації з екзотикою. А в жителя України – це й згадку про індійські фільми, які приворожували біля екранів телевізорів і кінотеатрів цілі покоління наших співвітчизників. Індія – це країна, де зібрались під одним дахом всі релігії Сходу й Заходу, а сама вона стала батьківщиною таких великих релігійних феноменів, як індуїзм, буддизм, джайнізм і сикхізм. Це країна з найширшим культурно-мовним спектром у світі. Також Індія посідає друге місце в світі за кількістю населення (1,2 мільярди). В Індії проживає близько 30 мільйонів християн. І хоч на тлі загальної кількості населення країни це невеликий відсоток, їх діяльність є досить помітною.

Церква в Індії є не менш розділеною, аніж в Україні. На сьогодні близько шести церковних структур претендують на спадкоємство древньої Церкви святого Томи. Дві з них – католицькі: Сиро-Малабарська і Сиро-Маланкарська Церкви. Ми сьогодні звернемося до історії і сьогодення Сиро-Маланкарської Католицької Церкви Індії.

ПОЧАТКИ ХРИСТІЯНСТВА В ІНДІЇ

Згідно із церковним пере-данням, християнство в Індії з'явилося ще у 52 році нашої ери, коли на її землю із проповіддю Благої вістки ступив святий апостол Тома. Проповідь апостола зосередилась в Кералі, південному регіоні сучасної Індії, і відтоді нащадки перших індійських християн називаються

«християнами апостола Томи». Сучасна наука відносить початок християнізації Індії до IV століття. А заснування першої християнської громади приписують Томі Іранському, з Едесси, який прибув у Кералу в 345 році. Традиція також свідчить, що ще перед початком VI століття в Індію прибув халдейський єпископ із Месопотамії.

▼ Продовження на 8 стор.

▼ Продовження. Початок на 7 стор.

А наступні єпископи Ассирійської Церкви, які опікувались Церквою в Кералі, прищепили індійцям східно-сирійський обряд. З того часу християни святого Томи стали ще й «сирійськими християнами». Однак, індійці не сприйняли повністю традиції Халдейської Церкви, особливо в тих моментах, які не збігалися із вченням Вселенської Церкви.

«ПОРТУГАЛЬСЬКИЙ» ПЕРІОД

Морський шлях до Індії, який відкрив Васко да Гама, забезпечив інтенсивну колонізацію індійського узбережжя португальцями. Разом з колоністами в Індію прибули члени нещодавно створеного католицького Товариства Ісуса (єзуїтів). Одним із перших на індійську землю ступив св. Франциск Ксав'є («апостол Індії і Японії»), який прибув у Гоа в 1542 році та поклав початок католицькій місії в Індії. Португальці були здивовані, зустрівши тут християн, які стверджували апостольське походження своєї громади. У свою чергу християни св. Томи вітали європейців дуже сердечно. Однак португальці поставились до місцевого населення з підозрою, особливо через те, що ті дотримувалися сирійського обряду, а також вели своє преемство від халдейських християн, які прихилились до несторіанської ересі.

Католики дуже швидко почали переформатовувати церковне життя на свій лад. Насамперед було поставлено Архієпископа Гоа і всієї Південної Індії. А в 1599 році Архієпископ Менезес скликав Собор в Удайпур, першочерговим завданням якого було виправлення всіх «помилко» в Церкві св. Томи. Легітимність таких дій була сумнівною з тієї причини, що до розгляду цих питань не було запрошено корінних християн і їх главу Архідиякона Гіваргхеса. Головним чином «виправлення помилок» було

МАЛАНКАРСЬКА ЦЕРКВА – ПЕРЛИНА ІНДІЇ

В 1932 році після отримання палліуму (невеликий, вузький омофор з білої вовни) від папи Пія XI, Мар Іваніос вирушив до Дубліна на 31 Міжнародний Євхаристійний Конгрес. Там він був гостем єзуїтів. 24 червня 1932 Мар Іваніос відправив Службу Божу за маланкарським обрядом. Це була перша публічна відправа, яку він провів після отримання священного паллія. Паллій монахині валяють з вовни двох овець, яких благословив Папа на згадку про св. Агнету 21 січня. Готові паллії переходять в особливий срібній скрині над гробом св. Петра. Папа начіпляє їх новим архієпископам-митрополитам, як знак їхньої влади та єдності з Єпископом Риму. Паллій символізує вівцю, яку на раменах несе Добрий Пастир. (Р.А.)

зведено до простої латинізації всього церковного устрою і богослужбового життя християн Індії. Втілювати в життя це було доволі легко, оскільки на той час індійська Церква вже не мала єпископів, а Архідиякон Гіваргхес помер в 1637 році. Боротьбу проти «португальських реформ» очолив його племінник Тома, якого в 1653 році проголосили єпископом, а 12 пресвітерів поклали на нього руки і таким чином рукоположили його на архієрейство.

Того ж року, 16 січня, більшість індійських християн зібрались біля Кунан-Кросса і записались більше ніколи не підпорядковуватись Римові. Причиною цього стала недалекоглядна діяльність португальських єзуїтів. Та частина індійців, які залишились в єдності із Римським Престолом, продовжили свій розвиток, і сьогодні ця структура відома як Сиро-Малабарська Церква Індії (назва походить від Малабарського узбережжя Кералі, де, за переданням, і зійшов на берег св. Тома).

ЧАС ПОШУКІВ І РОЗПАДУ

Нелегітимний єпископ Тома I очолив новоутворену Церкву, і до 1772 року його змінило ще п'ять єпископів. У цьому році Патріарх Антіохії згодився рукоположити індійського єпископа Мар Тому VI (рукоположений з ім'ям Діонісія I). Церква прийняла вчення Сирійської Церкви та західносирійський обряд (замість східносирійського). Однак протягом всього періоду до отримання легітимного єпископа ця група не припиняла спроб віднайти єдність всіх індійських християн та прагнула відновити єдність з Римом. Такі спроби були в 1704 і 1748 роках.

ВІДНОВЛЕННЯ ЄДНОСТІ З РИМОМ

Єднальні ініціативи маланкарців (Маланкара – це древня назва штату Керала, колиски індійського християнства) сягнули позитивного результату тільки в ХХ столітті. Але спершу в самій Маланкарській Церкві відбувся розкол. Митрополит Мар Геваргхес попросив незалежності від Сирійського Патріарха,

за що був позбавлений сану. Після чого він заснував у 1912 році незалежний католикосат у Кералі. Таким чином в Індії утворились ще дві Церкви, одна в підпорядкуванні Сирійському Патріархові, інша – автокефальна (Маланкарська Православна Церква).

Серед автокефального єпископату вирізнявся харизматичний Мар Іваніос, який після довгих пошуків побачив вихід із негараздів Маланкарської Церкви у відновленні єдності з Римом. Після довгих переговорів з Римським Престолом 20 вересня 1930 року двоє (Мар Іваніос і Мар Теофілос) з п'яти єпископів Маланкарської Церкви відновили повне сопричастя з Католицькою Церквою. Конгрегація Східних Церков проголосила, що для Маланкарської Церкви повинен зберігатись сирійсько-антіохійський обряд (західносирійський), на відміну від Малабарської Церкви, яка використовує сирійсько-халдейський (асирійський чи східносирійський). Також у Маланкарській Церкві скасувалось одружене священство і запроваджувався

обов'язковий celibat. Після відновлення єдності до Католицької Маланкарської Церкви почали приєднуватись тисячі маланкарців, а в 1937 і 1939 роках приєднались ще два єпископи.

В 1932 році єпископ Мар Іваніос відвідав Рим, де зустрівся із Папою Пієм XI. Папа проголосив Апостольську Конституцію *Christo Pastorum Principi*, в якій формально підтвердив поєднання маланкарських єпископів з Католицькою Церквою і заснував архієпископство Тривандруму, як центр Маланкарської Церкви.

Подальша історія Церкви позначена стрімким розвитком структур та зростанням кількості вірних. Єпископи Маланкарської Церкви брали активну участь у II Ватиканському Соборі. Митрополит Мар Грегоріос був постійним членом Синоду Вселенської Церкви як глава Маланкарської Церкви. Він також був президентом Конференції католицьких єпископів Індії з 1988 до 1990 року. В 1986 році Маланкарську Церкву відвідав Папа Іван Павло II. Він, зокрема, благословив наріжний камінь новозаснованої семінарії в Тривандрумі. А 10 лютого 2005 року Папа Бенедикт XVI документом *Ab ipso Sancto Thoma* підніс Маланкарську Церкву до рангу Верховного Архієпископства.

ЦЕРКВА СЬОГОДНІ

На сьогодні Маланкарська Церква налічує близько 410 тисяч вірних, 8 єпископів та близько 900 парафій. Парафії Церкви є в США, Канаді та Німеччині. Незважаючи на таку невелику кількість вірних, наступна статистика просто вражає. Маланкарська Церква має 362 школи різних профілів та освітніх рівнів, 15 коледжів, 136 дитячих садків, 12 дитячих будинків та 13 будинків для людей похилого віку, 45 лікарень, різного роду майстерні. Маланкарське монашество організоване в кілька орденів і згромаджень.

**Анатолій Бабинський,
«Патріархат»**

ВЕЛИКОДНЄ ПРИВІТАННЯ СВІТОВОГО КОНГРЕСУ УКРАЇНЦІВ

Світовий Конгрес Українців щиро вітає Ієрархів і духовенство Українських Церков, Президента, Прем'єр-міністра, Голову Верховної Ради та Збройні Сили України, голів усіх складових організацій Світового Конгресу Українців та українців усього світу зі світлим днем Христового Воскресіння!

Воскресіння Сина Божого є найбільшим і найвеличнішим святом, яке символізує перемогу життя над смертю, наповнює наші серця піднесеністю і радістю та вселяє в наші душі віру в краще майбутнє.

У цей величний день ми дякуємо Воскреслому Ісусу Христу за його ласки, згадуємо тих, хто вже відійшов у вічність, та просимо покровительства для рідних і близьких. Ми також молимося за нашу духовну Батьківщину, за її мужніх захисників, за всіх постраждалих від ворожого агресії та за мир і благополуччя для всього українського народу в Україні.

Нехай же світло Христового Воскресіння зігриває і оберігає всю світову українську родину та зміцнить її в єдності і натхненні для подальшої праці на захист незалежності і територіальної цілісності України та на її утвердження як демократичної, європейської і заможної держави.

Христос Воскрес! Воістину Воскрес!

Євген Чолій, Президент Світового Конгресу Українців